

MEMORIU
Măsuri de răspuns la acțiunile provocatoare din ultima vreme a
Grupului Operativ al Trupelor Ruse (GOTR)

Grupul Operativ al Trupelor Ruse în Republica Moldova (în continuare GOTR) este succesorul de drept al Armatei a 14-a a Federației Ruse. În 1992, Armata a 14-a a participat ca forță militară inamică în agresiunea militară¹ împotriva Republicii Moldova, luptând alături de alte forțe ostile separatiste contra suveranității și independenței RM. O prezentare sumară a faptelor acestei intervenții se conține în probatoriul folosit de jurați în cazul Deciziei Curții Europene pentru Drepturile Omului (CEDO) în privința "grupului Ilașcu"². Alte date și fapte sunt prezentate în publicații apărute în RM și în străinătate, care au examinat în detaliu rolul și efectele declanșării operațiunilor militare în perioada martie – iulie 1992 contra Republicii Moldova.

Disoluția URSS și ambiguitățile privind proprietatea și efectivele militare

Până în acest moment nu există un punct de vedere comun asupra totalității proprietăților militare existente pe teritoriul Republicii Moldova la momentul Declarației de independență (1991), anul în care toate republicile ex-sovietice au primit cote părți din patrimoniul militar al URSS ca state succesor³. Lipsește o evidență a tehnicii militare, munițiilor și echipamentului militar al GOTR, fapt de care s-au folosit structuri criminale internaționale pentru a transfera și comercializa arme și muniții din depozitele controlate spre piața neagră de arme⁴. Chiar din momentul destrămării URSS, Republica Moldova s-a ciocnit cu dificultăți în ceea ce privește transmiterea în proprietate și folosință a cotelor părți de echipamente transmise fostelor republici ale statului desființat prin Acordul de la Belovezhskaya Pushcha. În mod special, aceste dificultăți au afectat transmiterea echipamentului militar, a munițiilor, transportului militar, a bazelor militare și altor bunuri aparținând unităților militare staționate pe teritoriul Republicii Moldova. Aceste contradicții au fost păstrate și după semnarea Decretului Nr.234 din 14 noiembrie 1991 "Cu privire la declararea drept proprietate a Republicii Moldova a armamentului, tehnicii militare, altor bunuri militare, care aparțin unităților militare ale Armatei Sovietice, dislocate pe teritoriul RM" de către Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur⁵ și Decretul Nr.320 din 1 aprilie 1992, semnat de Președintele Federației Ruse Boris Elțin⁶, care inițiază același proces în Federația Rusă.

Decretul Președintelui Republicii Moldova indica Guvernului RM să inițieze de urgență tratative cu organele de conducere ale URSS în vederea transiterii în proprietatea RM a armelor, munițiilor, mijloacelor de transport, tehnicii și bazelor militare, altor bunuri, aparținând fostei Armate Sovietice, dislocate pe teritoriul RM. Decretul emis de Președintele Republicii Moldova

¹ http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/aggression.shtml

² [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"display":\["0"\],"languageisocode":\["RUM"\],"appno":\["48787/99"\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER"\],"itemid":\["001-127836"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"display":["0"],"languageisocode":["RUM"],"appno":["48787/99"],"documentcollectionid2":["GRANDCHAMBER"],"itemid":["001-127836"]})

³ Decretul Președintelui Republicii Moldova No.234 din 14 noiembrie 1991

⁴ <https://www.riseproject.ro/articol/amele-rusiei-traficate-in-ucraina-prin-raketi-moldoveni/>

⁵ IDEM, punctul 37

⁶ IDEM, punctul 70

No.234 din 14 noiembrie 1991 declara drept "proprietate a RM toate "armele, munițiile, mijloacele de transport, tehnica militară, bazele militare și altă avere aparținând unităților militare ale Armatei sovietice, dislocate pe teritoriul RM", decret care nu a fost contestat de nici un organ sau lider de stat din republicile ex-sovietice. Disoluția URSS a creat multe confuzii și acestea s-au creat în detrimentul noilor state independente. Chiar din momentul Declarației de independență a RM (August 27, 1991), o parte din unitățile militare dislocate în RM au acceptat autoritatea noilor structuri politice republicane, în timp ce altele au contestat noile realități politice, folosindu-se de ambiguitățile centrului politic-militar de la Moscova. În august 1991, în RM se aflau dislocați cca 23.000 – 30.000 militari sovietici, conform unor surse oficiale⁷. Aceștia erau încartiruiți în cadrul a 36 garnizoane militare, cele mai mari aflându-se la Chișinău și Tiraspol, incluși în Armata 14-ea și Armata 5-ea, ambele făcând parte din Districtul Militar Odesa și Infrastructura Flotei Mării Negre No.119. Moscova a preferat însă să asiste sfidător la reacțiile de nesupunere ale unor unități militare, pregătindu-se să se folosească de ele pentru a menține sub control noile autorități ale Republicii Moldova. Astfel, în timp ce regimentul 86 avioane de vânătoare de la Mărculești și regimentul 300 trupe aeropurtate din Chișinău a acceptat fără discuții preluarea controlului de către autoritățile republicane, unitățile militare ale Armatei 14 din Transnistria au refuzat să se conformeze noilor autorități republicane. Poziția lor era fără îndoială susținută de Moscova. Concomitent, Moscova au ordonat unor unități militare de elită să părăsească silențios RM, să distrugă tehnica și alt patrimoniu al trupelor dislocate pe teritoriul RM, după cum raportează surse militare⁸.

La 18 martie 1992, Președintele RM a emis un nou Decret No.73 "Cu privire la trecerea sub jurisdicția RM a formațiunilor militare dislocate pe teritoriul ei", indicând în anexă numărul și locul de dislocare a 104 unități militare, printre care figurau și garnizoana Colbasna, care depozita cea mai mare parte a patrimoniului. Peste doar câteva zile, la 20 martie 1992, Guvernul RM și Comandamentul Principal al Forțelor Armate Unite ale CSI a încheiat Acordul "Cu privire la condițiile de reformare a Forțelor Armate ale ex-URSS, dislocate pe teritoriul RM și protecția socială a militarilor", prin care toate unitățile militare ex-sovietice dislocate pe teritoriul RM au fost atribuite fie autorității suverane a RM, fie au fost transferate sub egida CSI⁹. Potrivit acestui acord, Ministerul Apărării RM prelua controlul asupra 150 unități și formațiuni militare dislocate pe teritoriul RM, în timp ce alte 50 de unități și formațiuni militare "cu caracter strategic" erau transferate sub controlul Forțelor Armate CSI, care urmau să părăsească teritoriul RM până la data de 1 ianuarie 1993. Statutul de "forțe CSI" a durat însă doar câteva zile. Deja la 1 aprilie 1992, Președintele Federației Ruse, B.Elțin a emis decretul "Cu privire la trecerea sub jurisdicția Federației Ruse a unităților militare ale ex-URSS, aflate temporar pe teritoriul RM", care includea și Armata 14 de gardă, formațiunile, unitățile militare și instituțiile Forțelor Armate ale ex-URSS, aflate pe teritoriul RM, care nu au intrat în componența forțelor sale armate". Conducerea Federației Ruse justifica această decizie cu scopul de a menține o conducere stabilă și pentru a asigura funcționarea trupelor, pentru a nu admite implicarea trupelor în conflicte interetnice și a proteja din punct de vedere social militarii și membrii familiilor lor¹⁰.

⁷ Socor, V., *Russian Forces in Moldova*. - RFE/RL Research Report, Vol. 1, No. 34, 28 August 1992, p.38; Gribincea, M., *The Russian Policy on Military Bases...* p.144.

⁸ "Moldova suverană", 29 martie 1992. Generalul Ion Costăș declara că "din data de 23 iunie 1990, de când a fost proclamată suveranitatea Republicii Moldova (în cadrul URSS) din republică au fost retrase 230 tancuri, 245 mașini de luptă ale infanteriei, blindate, infanterie grea ș. a.". În martie 1992, trupele ex-sovietice dislocate pe teritoriul RM dețineau "imobile în sumă de 11 miliarde de ruble și armament, calculat în valută forte, în sumă de 4,8 miliarde de dolari S.U.A.".

⁹ M.Gribincea, *Trupele Ruse în RM – factor stabilizator sau sursă de pericol?* Civitas, 1998, p.16

¹⁰ Ibidem.

Decretul Președintelui rus însușea bunuri dislocate pe teritoriul RM deși nu avea acest drept, conform Acordului de la Belovejsk și aplica un decret asupra unui teritoriu care nu era parte din statul rus. Ulterior, RM a contestat legalitatea acestui decret, inclusiv prin intermediul rundelor de tratative moldo-ruse cu privire la statutul juridic, modul și termenele de retragere a formațiunilor militare, dislocate pe teritoriul RM. Moscova, însă a preferat să interpreteze termenul jurisdicție prin "proprietate" asupra bunurilor militare¹¹, eschivându-se de la compensațiile și daunele provocate prin transferul de armament evacuat ilegal de Rusia de pe teritoriul RM în perioada 14 noiembrie 1991 – 1 aprilie 1992. Sub pretextul evitării implicării acestor unități militare în conflictele locale, Moscova le-a separat, în fapt, de controlul politic al autorităților RM, pe teritoriul căruia erau dislocate. Între timp, aceste unități militare au devenit în scurt timp centre de formare și instruire pentru formațiunile paramilitare, furnizându-le arme și muniții. Sute de militari ai Armatei 14 au fost repartizați în funcții de conducere ale unităților paramilitare nou-formate, care deveneau forța combativă a regimului separatist. Gărzile separatiste au primit invitații să se înarmeze din depozitele unităților staționate la Tiraspol și Tighina, iar transferurile de tehnică de luptă au fost aprobate fără discuții de conducerea militară locală.

Având acces nelimitat la arme și muniții, gărzile militare separatiste au atacat în februarie – martie 1992 autoritățile RM în majoritatea orașelor și localităților pe malul stâng al Nistrului (judecătoria, secții de poliție, autorități municipale), forțându-le fie să cedeze acceptând regulile separatiste, fie să plece peste Nistru¹². Ostilitățile militare au durat 5 luni pe durata căreia forțele regulate militare ale Federației Ruse au asistat gărzile separatiste iar în anumite etape au fost principala forță ofensivă. De partea separatiștilor transnistreni au participat sute de recruți locali, militari de carieră staționați în regiune, cazaci și așa-zișii voluntari recrutați din mai multe state CSI de către activiști ai unor grupuri politice abia-înființate în Federația Rusă. Oficiali de rang înalt al Federației Ruse au recunoscut public participarea tancurilor Armatei 14 în ofensiva contra forțelor moldovenești din Bender (Tighina) și instalarea controlului militarilor separatiști în oraș¹³. Generalul A.Lebedy, comandat al Armatei 14 în 1992, menționa, că "Am chemat la ordine 12.000 soldați și ofițeri, pe care i-am înarmat cu toate armele din dotare, și după asta am declarat acest armament pierdut și capturat" ¹⁴. Într-o scrisoare adresată la 9 septembrie 1992 Ministrului Rus al Apărării, Pavel Graciov, Generalul Lebedy raporta că în operațiunile militare, Armata 14 a pierdut 7 militari uciși și 48 răniți, iar pagubele materiale suferite de Armata 14 erau evaluate în Nota transmisă Moscovei la 65,8 milioane de ruble¹⁵.

Implicarea militarilor ruși în războiul de pe Nistru a fost confirmată și de mass-media rusă¹⁶. Deși Guvernul rus nega cu încăpățănare participarea la lupte a militarilor săi, însăși Președintele Elțin recunoștea că s-a admis furnizarea de arme către unitățile paramilitare. Într-un interviu din 27 mai 1992, B.Elțin declara că, *"Este evident, printre ofițerii Armatei 14 sunt susținători ai Transnistriei și ei încep să treacă, uneori cu tot cu echipament, de partea poporului Transnistriei. Iată de ce Snegur, de rând cu alții, consideră aceasta drept o intervenție directă a Rusiei, dar ea nu este o intervenție a Rusiei, ci o apărare a poporului ce locuiește acolo, la inițiativa personală a ofițerilor ce locuiesc acolo. După părerea mea, dacă poporul din Transnistria vrea să locuiască*

¹¹ Vezi: Iuridiceskiy eñiklopediceskiy slovari. Moskva, Sovetskaia eñiklopedia, 1987.

¹² <https://ru.scribd.com/document/52049369/Spete-CEDO-Vol-II>

¹³ „Nezavisimaya gazeta”, 1, 9 iulie 1992.

¹⁴ Creangă, P., *Ya khochu rasskazati...* Kishinev, 1998, p.127

¹⁵ Aleksandr Lebed, *Za derzhavu obidno...* Moscow, 1995, p. 460.

¹⁶ Vezi, de exemplu, "Izvestia", 6 și 11 martie 1992.

*autonom, aceasta este treaba lui”*¹⁷. Mai târziu, același președinte al Federației Ruse recunoștea deschis amestecul rus în treburile interne ale RM, *”Acum despre Transnistria. În cele din urmă noi ne-am atins scopul în Transnistria. Situația acum este mai mult sau mai puțin pașnică. Noi acordăm ajutor Transnistriei atât cât putem. Pâine, apă, multe lucruri în general. Noi îl ajutăm în mod direct. În plus, noi insistăm ca președintele RM să convingă Parlamentul să acorde Transnistriei un statut politic, care va asigura republicii (PMR) în viitor dreptul la autodeterminare”*¹⁸. Intervenția militară contra autorităților constituționale ale RM s-a produs și prin participarea directă a gherilei de cazaci ruși, cu încurajarea mai multor partide și chiar oficiali ruși¹⁹.

Victimele civile înregistrate în rândul populației din dreapta și stânga Nistrului, dar și alte motive militare, au creat la Chișinău condițiile de a căuta din partea Moscovei o decizie de încetare a focului. La 21 iulie, 1992, Președinții RM și FR au semnat Acordul de încetare a focului în zona nistreană a Republicii Moldova, la nivel de președinți ari RM și FR, menționând următoarele: „Năzuind spre încetarea totală și cât mai grabnică a focului și spre reglementarea conflictului armat din raioanele nistrene prin mijloace pașnice, reafirmând atașamentul față de principiile Statutului ONU și a Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE); salutând înțelegerea de principiu realizată la 3 iulie 1992 între Președintele RM și Președintele FR, părțile au convenit următoarele:²⁰.

Articolul 1, punctul 1 prevede că “Din momentul semnării Convenției, părțile în conflict își asumă angajamentul de a întreprinde toate măsurile necesare pentru încetarea totală a focului, precum și a oricăror acțiuni armate, una împotriva celeilalte.”

Articolul 4 prevede că “Unitățile Armatei a 14-a a Forțelor Armate ale Federației Ruse, dislocate în Republica Moldova, vor respecta cu strictețe neutralitatea. Cele două părți în conflict își asumă obligația de a respecta neutralitatea și de a se abține de la orice acțiuni ilicite”, etc.

Pentru prima dată retragerea Armatei a 14-a/GOTR este menționată în Acordul cu privire la principiile reglementării pașnice a conflictului armat din zona nistreană a Republicii Moldova, semnat de Republica Moldova și Federația Rusă la 21 iulie 1992, și în particular prevederilor articolului 4, care prevede că

“... Problemele privind statutul armatei, procedura și termenele retragerii ei pe etape vor fi soluționate în cadrul tratativelor dintre Federația Rusă și Republica Moldova.”

Însă, acceptarea pacificatorilor ruși în iulie 1992 au creat condiții pentru amânarea evacuării imediate a militarilor care participaseră anterior la ostilitățile militare din Transnistria. Diplomații RM au propus în câteva rânduri (noiembrie 1992 și noiembrie 1993) să includă problema dislocării ilegale a trupelor rusești pe teritoriul RM în cadrul unor rezoluții promovate de Statele membre ale Adunării Generale ONU cu privire la evacuarea rapidă din Statele Baltice. Vorbind în plenul Sesiunii 47 a Adunării Generale ONU, Ministrul de externe al RM, N.Țâu, nota că, *”prezența forțelor militare străine pe teritoriul suveran al RM este unul din factorii majori*

¹⁷ Vezi interviul cu B. Elțin din *Komsomol'skaya pravda*, 27 mai, 1992.

¹⁸ “Moldova suverană”, (l. rusă), 19 noiembrie 1993; CSCE Mission to Moldova. Documents. Vol. I (aprilie-octombrie 1993). anexa 4, p.8.

¹⁹ “Izvestia”, 11 martie 1992.

²⁰ https://ro.wikisource.org/wiki/Conven%C8%9Bie_cu_privire_la_principiile_reglement%C4%83rii_pa%C8%99nice_a_conflictului_armat_din_zona_nistrean%C4%83_a_Republicii_Moldova

care au contribuit și contribuie la destabilizarea situației”, și că ”negocierile privind calendarul retragerii Armatei 14 se desfășoară cu mari dificultăți”. Moscova a amenințat cu sancțiuni economice RM dacă va continua să insiste asupra evacuării trupelor²¹. Acțiunile diplomației RM nu au fost susținute atunci în cadrul ONU, anumite cancelarii occidentale au ezitat să facă o conexiune clară și principială între retragerea completă a trupelor militare rusești din țările Baltice și RM, în care abia se încheiase cel mai recent episod sângeros.

Sub impactul presiunilor tot mai accentuate din partea Moscovei, RM a trebuit să renunțe la ideea promovării unei Rezoluții cu privire la evacuarea trupelor rusești din RM²², ceea ce s-a perceput ca o slăbiciune. La subiectul retragerii complete a trupelor ruse s-a revenit după 1993 în cadrul unor runde speciale, solicitate de RM, scopul cărora era de a stabili statutul juridic, modul și termenele de retragere a formațiunilor militare ale Federației Ruse, aflate temporar pe teritoriul RM. Un Acord inter-guvernamental a fost semnat la Moscova la 21 octombrie 1994 de către PM Republicii Moldova Andrei Sangheli și PM Federației Ruse Cernomîrdin în prezența Președinților M.Snegur și B.Elțin.²³ Din păcate, nici prevederile acestui acord nu au fost îndeplinite de către Federația Rusă, deși Moscova s-a angajat să-și retragă forțele militare în termen de 3 ani de la intrarea în vigoare a Acordului. Deși Guvernul Republicii Moldova a ratificat Acordul din 21 octombrie 1994 în noiembrie același an, Rusia, sub diferite pretexte, a amânat ani la rând punerea în vigoare a acordului menționat. Mai mult, prin presiuni politice și economice încerca să obțină de la autoritățile moldovenești legalizarea prezenței sale militare în Moldova.²⁴

La 15 mai 1992 RM a devenit parte semnatară a Tratatului FACE (CFE Treaty)-alături de restul statelor CSI, semnând la Tașkent Acordul cu privire la principiile și procedurile implementării Tratatului Forțelor Armate Convenționale în Europa²⁵. Conform acestui Tratat, ratificat la 6 iulie 1992, RM obținea dreptul de a menține pe teritoriul său 210 tancuri, 210 mașini blindate, 250 tunuri, 50 instalații antiaeriene și 50 elicoptere de luptă²⁶. Poziția RM era de a convinge Occidentul de decizia sa de a nu ratifica Tratatul FACE Adaptat (TFACE-A) câtă vreme trupele militare rusești vor rămâne pe teritoriul său suveran. Diplomația RM explica că forțarea ratificării TFACE-A, în absența unei rezolvări satisfăcătoare a problemei evacuării trupelor militare convenționale ar legaliza prezența acestor forțe și ar însemna o violare crasă a Constituției RM²⁷. În plus, diplomația moldovenească susținea că urmează să fie evacuat și arsenalul militar aflat sub controlul forțelor separatiste, care provine direct și indiscutabil din depozitele fostei Armate a 14. Evoluția procesului politic arată că fermitatea poziției diplomaților moldoveni a fost binevenită în ceea ce privește conectarea TFACE-A la chestiunea evacuării complete a trupelor rusești din RM. În acest fel s-a reușit, pe durata lucrărilor Summit-ului OSCE de la Istanbul, din 1999, cu sprijinul statelor occidentale, să includă un paragraf special cu privire la obligația retragerii trupelor rusești de pe teritoriul RM în Actul Final al Conferinței Statelor Semnatore al TFACE-A, care stipulează că, ”toate statele membre ale

²¹ “Moldova suverana” (newspaper), 14 October 1993.

²² M.Gribincea, Withdrawal of the Russian Occupation Forces from Moldova – The Key to Revitalizing the CFE Treaty, p.5

²³ ”Nezavisimaya Moldova”, 25 octombrie 1994; Buletinul Informativ al MAE al RM, nr. 2, octombrie 1994, p.5-6.

²⁴ Trupele Ruse în Republica Moldova? Factor stabilizator sau sursă de pericol, Mihai Grebincea, Editura CIVITAS, Chișinău – 1998, pagina 5

²⁵ Mezhdunarodnaya Bezopasnost’ i Razoruzhenie. Ezhegodnik SIPRI 1993 (sokrashchenyi perevod s angliyskogo) [SIPRI Yearbook 1993. Armaments, Disarmament and International Security (shortened translation from English)], Moscow 1993, p. 222.

²⁶ Ibid., p. 312.

²⁷ Grecu/Țăranu 2004, quoted above (Note 11), pp. 554-558.

Tratatului FACE i-au act de declarația RM, parte componentă din Actul Final, privind la renunțarea la dreptul de a menține dislocarea temporară pe teritoriul său și salută angajamentul Federației Ruse de a evacua sau distruge arsenalul convențional și echipamentul, care cade sub limitările stipulate de Tratat (TFACE-A) până la finele anului 2001, în contextul angajamentelor ce se referă la para 19 din Declarația Finală de la Istanbul²⁸. Efectul imediat al acestei Declarații a fost evacuarea a 125 unități tehnice și 60 vagoane cu muniții din RM, deși se cunoaște nemulțumirea vădită a militarilor față de decizia Președintelui Elțin²⁹. ***Spiritul pozitiv în ceea ce privește evacuarea arsenalului și militarilor ruși de pe teritoriul suveran al RM nu a durat însă foarte mult timp. Din 2003, Federația Rusă a încetat orice cooperare în privința distrugerii pe loc a munițiilor, sub pretextul că acestor acțiuni se împotrivesc autoritățile din stânga Nistrului.*** De fapt Federația Rusă începând cu anul 2004 nu a mai desfășurat nici-o activitate în acest sens. Acest caz poate fi folosit pentru promovarea mesajului de retragere a forțelor Federației Ruse pe diferite arene internaționale, inclusiv ONU pentru a înțelege mai bine politica militară rusă față de "vecinătatea imediată", dar și pentru că acest caz este un unul clasic cum Moscova, contrar practicii internaționale, care este bazată pe acordul și interesul reciproc al părților, încearcă să creeze baze militare fără acordul țărilor de reședință.

Implementarea obligațiilor recurente Acordului din 1992

În realitate, efectivul militar al Armatei 14, transformate în anul 1995 în GOTR, nu a respectat niciodată neutralitatea, prevăzută în art.1, 4, al Acordului de încetare a focului. Militarii ruși din GOTR au fost responsabili de transferurile masive de tehnică militară, muniții, echipament de luptă, radiolocații, etc³⁰. Astfel, la 1 decembrie 1994 formațiunile paramilitare separatiste numărau 5000 persoane, dintre care circa 3000 se aflau în interiorul Zonei de securitate, care ar fi trebuit să fie complet demilitarizată. Acestea aveau în dotare 18 tancuri T-64, 49 vehicule blindate (40 transportoare blindate "BTR", 6 vehicule aparent transportoare blindate de trupe (MTLB) și 3 mașini de luptă pentru infanterie "BMP"), 18 obuziere cu calibrul 122 mm, 8 tunuri cu calibrul 85 mm, 3 sisteme "Alazani", 16 mitraliere antitanc "MT-12" cu calibrul 100 mm, 30 aruncătoare de mine cu calibrul 82 mm, 30 rachete antitanc dirijate "FAGOT" etc. Aviația "RMN" includea: 7 elicoptere (6 "MI-8T", 1 "MI-2") și 5 avioane (1 "AN-26" și câte 2 avioane "AN-2" și "IaK-18"). Se prevede folosirea, în caz de necesitate, a 25 deltaplane cu motor³¹. Militarii GOTR au asigurat conducerea efectivă, instruirea și dezvoltarea gărzilor transnistrene în ceea ce se numește astăzi "Armata Transnistreană". Există fapte care atestă autorizarea transferurilor de tehnică de luptă în beneficiul separatiștilor, chiar și în condițiile în care o parte din această tehnică ajungea pe piața neagră de vânzări de arme³².

Federația Rusă nu numai că nu a ratificat Acordul moldo-rus de retragere a militarilor și tehnicii sale din RM (semnat la 21 octombrie 1994), dar a desfășurat acțiuni periodice de discreditare a înțelegerilor anterioare, subminând statutul Comisiei Unificate de Control și blocând

²⁸Final Act of the Conference of the States Parties to the Treaty on Conventional Armed Forces in Europe, under: http://www.osce.org/documents/mcs/1999/11/4050_en.pdf.

²⁹ ISTANBUL DOCUMENT 1999, pagina 50, <http://www.osce.org/mc/39569?download=true>

³⁰ Studiul "Riscuri de Securitate și apărare în contextual reglementării transnistrene, Pagina 12.

<http://www.viitorul.org/files/library/Riscuri%20de%20securitate%20si%20aparare%20-%20%20Mai%202017%20rev2.pdf>

³¹ Datele cu privire la armamentul forțelor armate ale "RMN" sunt contradictorii. Cercetătorul englez Trevor Waters citează următoarele cifre: "circa 20 tancuri T-64 (luate de la Armata a 14-a rusă în mai 1992), 50 vehicule blindate de luptă, 18 tunuri (122 mm), 16 tunuri antitanc, 50 obuziere (120 mm)..." Vezi: Trevor Waters, Moldova: Continuing Recipe for Instability.- "Jane's Intelligence Review, September 1996, p.399.

³² <https://www.investigatii.md/ro/investigatii/drepturile-omului/transnistria-centrul-de-contrabanda-si-traffic-al-europei>
<http://www.timpul.md/articol/investigaie-din-presa-romana-transnistria-produce-armament-de-contrabanda-pentru-arile-africane-37145.html>
<http://www.dw.com/ro/necunoscuta-transnistria-paradisul-trafficului-cu-arme/a-2633491>

inspectarea periodică a locurilor de depozitare a arsenalului militar. Articolul 6 din Acord obliga părțile că, "deplasarea, instrucțiunile și aplicațiile formațiunilor militare rusești în afara locurilor lor de dislocare se vor efectua pe baza unor planuri coordonate cu autoritățile RM". În pofida acestui articol, GOTR desfășoară periodic, iar în ultima vreme chiar mai agresiv, exerciții militare necoordonate, forțări ale râului Nistru, angajând în aceste operații militare unități ale regimului separatist. GOTR participă des, în ciuda notelor de protest prezentate de autoritățile RM, la paradele militare organizate cu diverse ocazii la Tiraspol, făcând parte din ceremoniile separatiste și o demonstrație a susținerii autorităților separatiste.

Aceste acțiuni arată nedorința Rusiei de a-și retrage trupele din RM. Iar o dovadă în plus este că Moscova continuă să negocieze statutul său cu Tiraspolul și nu cu Chișinăul, creând motive artificiale de amânare a evacuării munițiilor și trupelor sale prin luarea în considerație a punctului de vedere al regimului. Menționăm că GOTR nu reprezintă doar suma militarilor dislocați în regiunea transnistreană a RM cu scopul de a păzi depozitele de muniții de la Colbasna. GOTR reprezintă un mecanism complex de prezență strategică, tactică și operativă a trupelor militare rusești pe teritoriul unui stat suveran fără consimțământul acestuia, dar promovat în calitate de "factor pozitiv" printr-o vastă rețea de formatori de opinie – ONG-uri pro-Kremlin, uniuni ale ofițerilor, asociații ale veteranilor, centre de memorie istorică și culturale, presa electronică, biserica ortodoxă, și nu în ultimul rând, reprezentanțele diplomatice). Pe parcursul ultimilor 25 ani, Federația Rusă a intervenit în mai multe rânduri prin decizii de modificare a statutului GOTR, fără consimțământul și în urma consultărilor cu statul pe teritoriul căruia staționează acesta. În 2011, GOTR s-a reformat, transformându-se într-o entitate militară cu misiuni speciale, distinctă, dar integrată în componența districtului militar „Vest” al Federației Ruse.

Deși GOTR este separat de așa-numită Misiune de pacificare (PKO), care ar avea teoretic un rol secundar, în realitate, GOTR și PKO se completează, coordonându-și acțiunile, inclusiv prin demersurile PKO de a obține acordul RM de a introduce în 2012/2013 a unor efective de elicoptere militare, dar și în ceea ce privește acțiunile de modernizare și administrare efectivă a aeroportului militar de la Tiraspol, ca paravan pentru aprovizionarea autonomă a GOTR, pe care Federația Rusă o tratează ca pe o bază militară a sa, funcționând fără acordul autorităților RM. În plus, analiza datelor deschise demonstrează efectivul ofensiv al GOTR. În luna iulie 2017, efectivele GOTR au desfășurat 17 aplicații militare cu participarea militarilor transnistreni (trupe regulate și unitățile KGB)³³. Pentru aplicații, Federația Rusă a achitat subsidii generoase armatei transnistrene, susținând astfel deplin cu resursele bugetului federal sectorul apărării, securității și ordinii publice în enclava separatistă³⁴. Până în 2011, gărzile separatiste erau capabile să organizeze doar câte 2-3 aplicații cu trageri de luptă pe an, de 4 ori mai puține decât în 2017. În total, pe durata anului 2016, GOTR a organizat 48 exerciții combinate militare, iar numai în perioada 1 ianuarie - 20 mai 2017 —32. Cea mai mare parte a manevrelor militare ale GOTR urmăresc scopul consolidării cooperării, coordonării și interoperabilității cu așa-zisele structuri de forță ale regiunii transnistrene, care includ acțiuni de lichidare a diversioniștilor, respingerea atacurilor teroriste (15), cele mai multe dintre aceste exerciții combinate fiind desfășurate cu implicarea tehnici grele de luptă și trageri (tancuri și artilerie), cu trecerea obstacolelor de apă, traversarea râului Nistru și efectuarea tragerilor de luptă pe malul drept de către dispozitivele

³³ Studiul detaliat pe aceasta problemă poate fi văzut aici <http://viitorul.org/ro/library-books/734>

³⁴ Ibidem, paginile [12, 15-20]

de luptă ale GOTR, susținute de așa zisele structuri de forță ale regimului separatist. Cel mai recent exercițiu militar a avut loc la 3 august 2017.

Planificarea și desfășurarea aplicațiilor centrului de operațiuni speciale ale pretinselor MSS, MAI, MA, MJ ale regiunii transnistrene au loc sub îndrumarea consilierilor militari și ai serviciilor de informații ale Federației Ruse. Fazele finale ale acestor aplicații sunt supravegheate și conduse personal de către Comandantul GOTR, Colonel Dmitrii Zelencov. În perioada 6 aprilie – 28 aprilie a.c. în Transnistria au avut loc 6 exerciții militare, cu participarea activă a trupelor de infanterie, trupe monitorizate (tancuri și mașini blindate de luptă), unităților de destinație specială. Merita să subliniem faptul că 2 dintre exercițiile militare au fost ATC și ATB (Aplicații tactice la nivel de companie/batalion), fiind supravegheate de către pretinsul ministru al Apărării regiunii separatiste, alături de Comandantul GOTR, colonel Dmitrii Zelencov (pe 6 aprilie și pe 13 aprilie). Unele din activități comune sunt manipulatorii, care promovează superioritatea armatei ruse, și așa zisă “lumea rusă”, precum și faptele eroice ale separatiștilor în anii 1990-1992. Nu pot fi trecute cu vederea și desfășurarea unor acțiuni de sfidare a autorităților constituționale, prin activități premeditate de încorporare în GOTR a unor tineri din regiune. Aceștia din urmă sunt atrași în GOTR prin salarii mari și diferite beneficii ce le sunt oferite. După o instruire corespunzătoare aceștia sunt detașați în forțele militare ale pretinsei RMN.

Doar în prima jumătate a acestui an au fost încorporați 150 de recruți locali în cadrul GOTR, și tot atâtia au fost transferați după instruire în sistemul pretinselor organe de forță ale regiunii. Datele prezentate vorbesc despre faptul că Federația Rusă sprijină și dezvoltă forțele militare separatiste în pofida obligației de a păstra neutralitatea, prevedere esențială a Acordului de încetare a focului din 1992. Federația Rusă subvenționează unitățile de apărare și securitate ale regiunii transnistrene, transferă echipament militar și tehnică de luptă, asigură efectivul militar cu exerciții și conducere militară efectivă, deși ar fi trebuit să aibă grijă exclusiv de paza și evacuarea munițiilor fostei Armate a 14 din regiune. Este evident că, în acest fel, prezența militarilor ruși în Republica Moldova, reprezintă un focar de insecuritate în adresa păcii și stabilității regionale. Statutul GOTR contravine spiritul și litera Acordului cu privire la principiile reglementării pașnice a conflictului armat, semnat de Republica Moldova și Federația Rusă la 21 iulie 1992, în particular - prevederilor articolului 4, care prevede că

“Unitățile Armatei a 14-a a Forțelor Armate ale Federației Ruse, dislocate în Republica Moldova, vor respecta cu strictețe neutralitatea. Cele două părți în conflict își asumă obligația de a respecta neutralitatea și de a se abține de la orice acțiuni ilicite..... Problemele privind statutul armatei, procedura și termenele retragerii ei pe etape vor fi soluționate în cadrul tratativelor dintre Federația Rusă și Republica Moldova.” GOTR este unul din mijloacele utilizate de Federația Rusă pentru a-și restabili controlul asupra teritoriilor din zona sa de influență. Și asta împreună cu așa zisele “forțe de “pacificare”, ca și în cazul Georgiei. Prin asta Federația Rusă își realizează interesele sale, în special pentru a constrânge Republica Moldova ce se confruntă cu un separatism impus să accepte dislocarea de militari străini pe teritoriul său. Este clar că pretinsa misiune de pacificare este un paravan de prezență militară în regiune a Federației Ruse și sfidare a autorităților Republicii Moldova, precum și susținerii directe din punct de vedere politic, militar și financiar a regimului separatist din regiunea transnistreană a Republicii Moldova. Prin mesajele sale la nivel internațional Republica Moldova a propus de mai multe ori modificarea statutului acestei misiuni în una civilă cu un mandat ONU/OSCE. La rândul său nu

este clară poziția Federației Ruse în acest sens, pentru că în anii 1992-1995 încercau să obțină resurse financiare și un mandat ONU/OSCE pentru această misiune³⁵.

Tot odată Federația Rusă menționează peste tot că operațiunile sale de “menținere a păcii”, prezenta cazul Transnistriei drept operațiunea ei cea mai reușită și chiar superioară practicii ONU. Dar în realitate după cum vedem este cu totul altceva. Cu ajutorul material, financiar și politic al Rusiei, în special al trupelor ruse din Armata a 14-a/GOTR, în raioanele de est ale Republicii Moldova autoritățile separatiste și-au creat un “sistem de securitate” conform “standardelor rusești”, pentru că așa zisele forțe armate transnistrene sunt în realitate trupe rusești care fac parte neformal din Forțele Armate ale Federației Ruse, și sunt privite de Moscova ca atare și utilizate de ea ca element de șantaj și presiune în relațiile cu Chișinăul. Dacă nu vom reacționa, ne vom trezi ca și în cazul Georgiei cu „absorbirea” pretinselor forțe armate ale regiunii transnistrene de către Ministerul Rus al Apărării, Serviciul Federal de Securitate al Federației Ruse și Ministerul Afacerilor Interne al Federației Ruse³⁶. Republica Moldova nu consideră prezența militarilor ruși GOTR și nici prezența preținșilor „pacificatori” drept un motiv de sărbătoare după 25 de ani de folosire abuzivă a documentului de încetare a focului în scopul întăririi forțelor separatiste. În aceste condiții, RM trebuie să considere câteva instrumente de intervenție pentru a curma aceste practici reprobabile, care contrazic în mod flagrant spiritul și litera Tratatului Politic de Bază, încheiat în noiembrie 2001, între RM și Federația Rusă. Printre aceste măsuri imediate care se cer de luat vom menționa următoarele:

PROPUNERI ADRESATE AUTORITĂȚILOR REPUBLICII MOLDOVA

1. Autoritățile RM trebuie să adopte o politică de limitare drastică a accesului militarilor ruși în RM, și să denunțe expres clauzele Acordului din 1992, care ar asigura, în opinia părții ruse, “acceptarea unui statut legal acestor trupe, GOTR din partea Guvernului RM”. Guvernul RM trebuie să reconfirme poziția oficială a RM, după adoptarea Declarației Parlamentului RM, de a cere Federației Rusei retragerea deplină, totală, garantată, a tuturor militarilor, munițiilor și a tehnicii de luptă, amplasată în regiunea transnistreană a RM. Poziția oficială a RM trebuie să mențină principiul după care evacuarea completă și necondiționată a arsenalului și tehnicii de luptă include necondiționat și armele transferate în mod ilegal unităților militare și paramilitare transnistrene.
2. Autoritățile RM trebuie să aplice sancțiuni de circulație în privința comandanților GOTR și altor ofițeri, care-au decis cu de la sine putere, fără autorizarea autorităților RM, exerciții militare de luptă, desfășurate împreună cu unități militare și paramilitare transnistrene, fără a cere acordul RM și în pofida avertismentelor repetate care li s-au făcut. Lista persoanelor supuse acestui regim se anexează.
3. Procuratura Republicii Moldova trebuie să declanșeze proceduri de anchetă penală contra acelor militari transnistreni și ruși, care-au blocat participarea observatorilor militari ai RM (sau OSCE) la orice fel de activități de monitorizare, inspectare, informare și documentare, care țin de supravegherea zonei de securitate (lista se anexează), conform statutului recunoscut lor de către autoritățile RM.
4. Autoritățile RM trebuie să ceară mediatorilor și observatorilor în formatul “5+2” restabilirea funcției de bază a Misiunii OSCE de a inspecta toate obiectivele militare ale GOTR, ie. Colbasna,

³⁵ Trupele Ruse în Republica Moldova? Factor stabilizator sau sursă de pericol, Mihai Grebincea, Editura CIVITAS, Chișinău – 1998, pagina 6

³⁶ Studiul “Riscuri de Securitate și apărare în contextual reglementării transnistrene, Pagina 22.

<http://www.viitorul.org/files/library/Riscuri%20de%20securitate%20si%20aparare%20-%20%20Mai%202017%20rev2.pdf>

alte locațiuni despre care există informații că ar fi depozitate arsenal militar, echipament, tehnică și muniție de luptă, care au aparținut Armatei a 14. Observatorii militari ai Misiunii OSCE trebuie să reia neîntârziat misiuni de inspectare și verificare a Zonei de Securitate, în care au fost introduse în mai multe rânduri echipament și militari, care nu ar trebui să fie staționați în aceste locații. Mediatorii și observatorii internaționali ai formatului "5+2" vor informa părțile interesate asupra situației din zona de securitate, cu scopul de a întări instrumentele de prevenire a riscurilor în zona de securitate.

5. Autoritățile RM trebuie să adopte o politică de circulație limitată a tuturor persoanelor, care susțin că reprezintă structurile oficiale ale regimului separatist din stânga Nistrului, până depășirea pericolelor de securitate națională, în această regiune a RM. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene permanent va solicita o monitorizare specială din partea organizațiilor internaționale (ONU, CoE, OSCE). a exercițiilor militare neautorizate ale GOTR, a transferurilor de arsenal militar și tehnică de luptă către unitățile paramilitare ilegale și menținerea unor surse de instabilitate și riscuri militare pentru RM.

6. RM trebuie să reia acțiunile diplomatice și politice de implicare a (ONU, CoE, OSCE) în procesul de retragere ordonată și totale a militarilor, echipamentului și munițiilor rusești de pe teritoriul său suveran. Aceasta cere o implicare mai convingătoare a Misiunii OSCE și a partenerilor săi occidentali, a Ucrainei și Rusiei, în procesul de evaluare a stocurilor de muniții depozitate la GOTR, identificarea stocurilor necontorizate, și revenirea la proiectele anterioare de distrugere ordonată a armamentelor netransportabile aflate sub controlul GOTR. Se cere și un ajutor financiar corespunzător Republicii Moldova din partea comunității internaționale. În același timp autoritățile vor cere crearea unui mecanism internațional pentru retragerea completă, monitorizată și ireversibilă a potențialului militar și trupelor ruse.

7. Recunoașterea GOTR ca forță militară străină staționată ilegal pe teritoriul Republicii Moldova, cu aprobarea cadrului legislativ necesar, precum și revizuirea/anularea acordurilor internaționale în vigoare în domeniu.

SEMNATARI

1. Rosian Vasiloj, IDIS Viitorul
2. Ion Leahu, colonel în rezervă, fost membru în CUC din partea Republicii Moldova
3. Oazu Nantoi, IPP
4. Ion Manole, Promo-Lex
5. Igor Munteanu, IDIS Viitorul
6. Veaceslav Ionița, IDIS Viitorul
7. Vitalie Marinuța, fost Ministru al Apărării, Organizația Veteranilor și Rezerviștilor din Republica Moldova
8. Dionis Cenușa, politolog
9. Victor Chirilă, APE
10. Vlad Turcanu, Jurnalist, Comentator Politic
11. Nadejda HRIPTIEVSCHI, CRJM

#1 Anexa:

Lista persoanelor (GOTR):

- Reprezentanții Federației Ruse în CUC (inclusiv Copreședinții din partea Federației Ruse în perioada anilor 2012-2017)
- Comandantul GOTR, colonel Dmitrii Zelencov;
- Observatorii Militari al Forțelor Pacificatoare - din partea Federației Ruse;
- Ofițerii statului major a GOTR – colonel Jadin Alexei și colonel Râbacov Serghei;
- Conducerea Districtului Militar Vest a Federației Ruse – general – colonel Sidorov Anatolii, Cartaplov Andrei, general - locotenent Astapov Victor.

#2 Anexa:

Lista persoanelor (conducerea pretinselor unități militare și de securitate transnistrene)

- Ministrul de Interne Ruslan Mova
- Vice-ministru de Interne Serghei Levinschii
- Vice-ministru de Interne Roman Șemetiuc
- Vice-ministru de Interne Andrei Cnîș
- Comandantul Brigăzii Motorizate a MAI – Gheorghița Denis
- Comandantul Brigăzii cu Destinație Specială a MAI
- Ministrul Apărării – Oleg Obrucicov
- Șeful Statului Major Serghei Gherasiutenco
- Vice ministrul Apărării – Alexandr Dronicov
- Ministrul Securității de Stat – general –maior Valeriu Ghebos
- Vice-ministru Securității de Stat colonel Martânov Emil
- Comandatul Detașamentului de Grăniceri a MSS Andrei Repida
- Președintele Comitetului Vamal de Stat Vitalie Neagu
- Adjunctul Președintelui Comitetului Vamal de Stat Alexei Lipovțev
- Adjunctul Președintelui Comitetului Vamal de Stat Serghei Hanchevici
- Procurorul Anatol Gurețchii
- Președintele Comitetului de Anchetă – Veaceslav Bânzari
- **Altele după caz**

#3 Anexa

Lista semnatarilor de pe platforma on-line³⁷

#	Nume	Oraș	Data
1	Rosian Vasiloii	 Chisinau	2017-09-04
2	Ecaterina Neagu	 Constanta	2017-09-04
3	Ludmila Gradinar	 Onesti, jud.Bacau	2017-09-04
4	Anatol Salaru	 Chisinau	2017-09-04
5	Razvan Badau	 Rust	2017-09-04
6	IRINA RAILEAN	 IALOVENI	2017-09-04

³⁷[https://www.petitiononline.com/signatures/msuri de rspuns la aciunile provocatoare din ultima vreme a grupu/](https://www.petitiononline.com/signatures/msuri_de_rspuns_la_aciunile_provocatoare_din_ultima_vreme_a_grupu/)

7	petru gaspar	 caransebes	2017-09-04
8	Veaceslav Scobioala	 Chisinau	2017-09-04
9	Mihail Tonu	 Bardar	2017-09-04
10	Dumitru Stamatov	 Istanbul	2017-09-04
11	JAMES ANDERSEN	 New York	2017-09-04
12	Maria Chitoroagă	 Chisinau	2017-09-04
13	Ana Pereu	 Chisinau	2017-09-04
14	Nick Brasovean	 Chisinau	2017-09-04
15	Ghenadie Nigai	 Anenii Noi	2017-09-04
16	Vitalie Vovc	 Paris	2017-09-04
17	Albina Donciuc	 Chişinău	2017-09-04
18	Odobescu Iulian	 Rezina	2017-09-04
19	Alex Florea	 Londra	2017-09-04
20	Victor Chirila	 Chişinău	2017-09-04
21	Mihaela Bajura	 Sîngerei	2017-09-04
22	Anatol Popescu	 Bucuresti	2017-09-04
23	Ion Guzun	 Chisinau	2017-09-04
24	Tudor Capmare	 Chişinău	2017-09-04
25	Grogore Onofrei	 Chisinau	2017-09-04
26	Igor Lîsenco	 Chişinău	2017-09-04
27	Palamarciuc Mihail	 Milano	2017-09-04
28	Vasile Cojocari	 Orhei	2017-09-04
29	Andrei Luchian	 Stefan Voda	2017-09-04
30	Vlad Turcanu	 Chişinău	2017-09-04
31	Marick Hartik	 Chişinău	2017-09-04
32	Eu Român	 Orhei	2017-09-04

33	Veaceslav Cojocaru	 Chisinau	2017-09-04
34	Victor Oleinic	 Chişinău	2017-09-04
35	Dan Lutenco	 Coşcalia	2017-09-04
36	Veaceslav Ionita	 Straseni	2017-09-04
37	Hariton Cristea	 Străşeni	2017-09-04
38	Veaceslav Botezatu	 Dodușeni	2017-09-04
39	Artur Bețcu	 Tighina	2017-09-04
40	Eduard Radu	 Tighina	2017-09-04
41	Alexandru Stegarescu	 Ialoveni	2017-09-04
42	Mirza Veaceslav	 Biella	2017-09-04
43	Mirza Olga	 Biella	2017-09-04
44	Catalin Robu	 Baia Mare	2017-09-04
45	Ion Zaiat	 Chisinau	2017-09-04
46	Leo Litra	 Chisinau	2017-09-04
47	Igor Casu	 Chisinau	2017-09-04
48	nicolae negru	 chişinău	2017-09-04
49	Ruslan Orugialiev	 Chisinau	2017-09-04
50	Vlad Lupan	 New York	2017-09-04
51	Cojocari Victor	 Chisinau	2017-09-04
52	igor Munteanu	 Chisinau	2017-09-04
53	Vlad Cuiujuclu	 Richmond	2017-09-04
54	Gabriel Cernica	 Chisinau	2017-09-04
55	Florin Hura	 Londra	2017-09-04
56	Vasi Deleu	 Bucharest	2017-09-04
57	Petru Gîțu	 Chişinău	2017-09-04
58	Iuliana Sfecla	 Chisinau	2017-09-04

59	Ion Obreja	 Chisinau	2017-09-04
60	Veaceslav Negruta	 Truseni	2017-09-04
61	Constantin S	 Chisinau	2017-09-04
62	Alexandr Petrea	 Taraclia	2017-09-04
63	Ecaterina Cazacu	 Chisinau	2017-09-04
64	BUGAI Anatolie	 Drochia	2017-09-04
65	Ștefan Hortolomei	 Atena	2017-09-04
66	Mariana Iepure	 Criuleni	2017-09-04
67	Vladimir Martalog	 Șoldanești	2017-09-04
68	Dorin Dobrinu	 Iași	2017-09-04
69	Ionut Iriza	 Vulcan	2017-09-04
70	Evghenia Cojuhari	 Grigoriopol	2017-09-04
71	Tiganciu Andrei	 Chisinau	2017-09-04
72	chetrusca Georgeta	 chisinau	2017-09-04
73	Aurel Rizescu	 Pitesti	2017-09-04
74	Frunze Lilia	 Chisinau	2017-09-04
75	Sergiu Musteata	 Chisinau	2017-09-04
76	Юрий Фока	 Balti	2017-09-04
77	Gheorghe Ranga	 Nisporeni	2017-09-04
78	Vitalie Ciobanu	 Chișinău	2017-09-04
79	Dmitri Russu	 Chisinau	2017-09-04
80	Dan Caloinescu	 București	2017-09-04
81	Victor Bulgar	 Chișinău	2017-09-04
82	vitali popov	 cahul	2017-09-04
83	Vasile Vizir	 Chisinau	2017-09-04
84	Radu Cotici	 Chișinău	2017-09-04

85	Alexandru Tacu	 Plaistow	2017-09-04
86	Gorbuteac Anatoli	 Singirei	2017-09-04
87	Rima Pavlusi	 Chişinău	2017-09-04
88	Veaceslav Verlan	 Chişinău	2017-09-04
89	Ion Stefanschi	 Chisinau	2017-09-04
90	Radu Crihan	 Moscova	2017-09-04
91	Oica Neculai	 Cumiana	2017-09-04
92	Anatolie Sanduta	 Ialoveni	2017-09-04
93	Svetlana Seul	 Ialoveni	2017-09-04
94	Ion Bodiu	 Chisinau	2017-09-04
95	Andrei Grigorita	 Chisinau	2017-09-05
96	Ion Costiuc	 Chişinău	2017-09-05
97	Serghei Tasnicenco	 Taraclia	2017-09-05
98	Lilian Negura	 Chisinau	2017-09-05
99	Golovatîi Alexei	 Chişinău	2017-09-05
100	Mihai Patras	 Chisinau	2017-09-05
101	Oleg Ciobanu	 Corby	2017-09-05
102	Ivan Turbinka	 helsinki	2017-09-05
103	Viorel Kumpana	 Hincesti	2017-09-05
104	Silvia Clătinici	 Chişinău	2017-09-05
105	Agatiev Iulia	 Chisinau	2017-09-05
106	Ion Isac	 Causeni	2017-09-05
107	Mihai Dimitriu DIMITRIU	 HANCESTI	2017-09-05
108	Victor Lozovan	 Chisinau	2017-09-05
109	Cristea Valentin	 Chişinău	2017-09-05
110	Cristian Pana	 Buzau	2017-09-05

111	Наталья Мясковецкая	 Кишинев	2017-09-05
112	Liviu Mancus	 Chishinau	2017-09-05
113	Teodor Babici	 CHISINAU	2017-09-05
114	Ana Ciobanu	 Chisinau	2017-09-05
115	Andrei Țurcanu	 Ialoveni	2017-09-05
116	Tipa Boris	 Chisinau	2017-09-05
117	Tudor Cristian-Florin	 Ploiesti	2017-09-05
118	Igor Ostasel	 Dondusni	2017-09-05
119	Iulia Stegarescu	 Telenestî	2017-09-05
120	Matraguna Victor	 Orhei	2017-09-05
121	Ion Arteni	 Basarabeasca	2017-09-05
122	Josu Alexandru	 Straseni	2017-09-05
123	Tetelea Nina	 Telenesti	2017-09-05
124	Triboi Mihail	 lisabona	2017-09-05
125	Sveatoslav Mihalache	 Chisinau	2017-09-05
126	Ion Palii	 Chisinau	2017-09-05
127	Victoria Bunescu	 Chisinau	2017-09-05
128	Placinta Ion	 chisinau	2017-09-05
129	Victor Ciornea	 Chişinău	2017-09-05
130	Denis Isacov	 Chisinau	2017-09-05
131	Frunze Alexandru	 Chusinau	2017-09-05
132	Sandu Scodin	 Chisinau	2017-09-05
133	Dorin Popa	 Chişinău	2017-09-05
134	Marceliu Cirimpei	 Chişinău	2017-09-05
135	Robu Grigore	 Nisporeni	2017-09-05
136	Svetlana Cazacu	 Basarabeasca	2017-09-05

137	Alina Panico	 Orhei	2017-09-05
138	Andrei Crijanovschi	 Chisinau	2017-09-05
139	Maria Beglita	 Chisinau	2017-09-05
140	Alex Sirbu	 Orhei	2017-09-05
141	Sorin Goian	 Chisinau	2017-09-05
142	Nicolae Mocanu	 Chisinau	2017-09-05
143	Calancea Alexandru	 Chisinau	2017-09-05
144	Elena Muraru	 Chisinau	2017-09-05
145	Alexandru Friptuleac	 Chişinău	2017-09-05
146	Natalia Mateevici	 Chisinau	2017-09-05
147	Dumitru Balan	 Chisinau	2017-09-05
148	Vasilov Ion	 Chisinau	2017-09-05
149	Tautu Valerii	 Chisinau	2017-09-05
150	Iacubovschi Nina	 Padova	2017-09-05
151	Lyuba Gafton	 New York	2017-09-05
152	Ana Priseajniuc	 Chişinău	2017-09-05
153	Şveţ Valeriu	 Rîşcani	2017-09-05
154	Maxim Stanciu	 Chisinau	2017-09-05
155	Cristi Sirbu	 Chisinau	2017-09-05
156	Dumitru Grebencea	 Tiraspol	2017-09-05
157	Sandu Gregorie	 Tiraspol	2017-09-05
158	VIOREL Dulfu	 SĂLSIG	2017-09-05
159	Georgeta Gabura	 Chisinau	2017-09-05
160	Radu Munteanu	Gulf Shores	2017-09-05
161	Leverin Andrei	 Peresecina	2017-09-05

162	Iurie Levinte	 Chisinau	2017-09-05
163	Maein Filipciuc	 Chişinău	2017-09-05
164	Ghennadi Vataş	 Dubăsari	2017-09-05
165	Mirleanu Ion	 Osnabrück	2017-09-05
166	Ghenadie Bezu	 Chisinau	2017-09-05
167	Sorin Sorin	 Chisinau	2017-09-05
168	Virgiliu Guzun	 Chisinau	2017-09-05
169	PADUREAN RAISA	 TIRASPOL	2017-09-05
170	Viorel Paslaru	 Chisinau	2017-09-06
171	Ion Chiorpec	 Chişinău	2017-09-06
172	Nicolae Moroianu	 Cahul	2017-09-06
173	Lidia Friptuleac	 Mestre	2017-09-06
174	godoba iurie	 slobozia	2017-09-06
175	Stefan Nadelcu	 Abu Dhabi	2017-09-06
176	Patrascu Victor	 Hincesti	2017-09-06
177	Pavalachi Maria	 Chisinau	2017-09-06
178	Oxana Prodan	 Chisinau	2017-09-06
179	Anatolii Rosca	 Chisinau	2017-09-06
180	istrati tudor	 draguseni	2017-09-06
181	Evstafiev Iuri	 Bender	2017-09-06
182	Procopenco Vera	 Chisinau	2017-09-06
183	Marin Olteanu	 Londra	2017-09-06
184	Lucia Bârlădeanu	 Chişinău	2017-09-06
185	Denis Glatchi	 Balti	2017-09-06
186	Eugenia Stoica	 Balti	2017-09-06
187	Iurii Cebotari	 Chisinau	2017-09-06

188	ion vartanu	 Chişinău	2017-09-06
189	Базиленко Андрей	 Тирасполь	2017-09-06
190	Alexandru Vakulovski	 Chişinău	2017-09-06
191	Vasile Munteanu	 Chişinău	2017-09-06
192	dumitru crudu	 chisinau	2017-09-06
193	Dăncuş Ştefan Doru	 Târgovişte	2017-09-06
194	Dumitru MNERIE	 Timişoara	2017-09-06
195	Gelu Stamboli	 Bucuresti	2017-09-06
196	Ala Dabija	 Chisinau	2017-09-06
197	Nadejda Hriptievschi	 Chisinau	2017-09-06
198	Valera Gavriluc	 Edinet	2017-09-06
199	Vasile Bruma	 Tecuci	2017-09-06
200	Dan SAVESCU	 Brasov	2017-09-06
201	Lopuşneac Alexandru	 Chisinau	2017-09-06
202	Vasile Guţanu	 Chishinău	2017-09-06
203	Alexandru Focsa	 Chisinau	2017-09-06
204	Valentin Amariei	 Chisinau	2017-09-06
205	Adascalitei Adrian	 Iasi	2017-09-06
206	Spiridon Rusu	 Chişinău	2017-09-06
207	Victor Pleshkanov	 Tiraspol	2017-09-06
208	Victor Beşliu	 Chişinău	2017-09-06
209	Cernii Valentin	 Chisinau	2017-09-06
210	Cazacu Iacob	 Toronto	2017-09-06
211	Anatol Danila	 Saint-Hubert	2017-09-07
212	Vlad Țepeş	 Chişinău	2017-09-07
213	Galina Munteanu	 Saint-Hubert	2017-09-07

214	Andrei Dumbrăveanu	 Chişinău	2017-09-07
215	Octavian Căpăţină	 cluj napoca	2017-09-07
216	Fulga Aurel	 Chisinau	2017-09-07
217	Nichir Alexandry	 Orhei	2017-09-07
218	Nicolae Secrieru	 Chişinău	2017-09-07
219	alexandru malai	 Orhei	2017-09-07
220	Zaporojan Sergiu	 Chisinau	2017-09-07
221	Ion Popescu Ion	 Bucureşti	2017-09-07
222	Olga Tcaci	 Chishinău	2017-09-07
223	gurectchiy sergei	 tiraspol	2017-09-07
224	DAN HAZAPARU	 BUCURESTI	2017-09-07
225	Namolovan Cornel	 Chişinău	2017-09-07
226	Vitalie Groza	 Chisinau	2017-09-07
227	Elena Gabrielle Marta	 <u>Philadelphia</u>	2017-09-07
228	<u>Octavian Zelinski</u>	 <u>Anenii Noi</u>	2017-09-07
229	Anatol Besliu	 <u>Naples</u>	2017-09-08
230	Mihai Gribincea	 <u>Chisinau</u>	2017-09-11
231	Stefan Diamandi	 <u>Constanta</u>	2017-09-15
232	Cojocar Elena	 <u>MILANO</u>	2017-09-18